

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Epikia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

rit altera juris Regula, quod si *Legislator idem fieri voluisset, poterat exprimere. c. 2. de Translat. Episcopi*, ergo si non expressit, ejusmodi casus in lege non comprehenditur, juxta illud Gloss. in l. 15. ff. de L. L. *Exceptio a regula firmat regulam in contrarium.*

Dixi Secundò, *Locum habere in lege etiam præceptivam*: nam in lege pœnali non datur extensio comprehensiva ad casus non expressos, neque quoad pœnam, neque quoad vinculum obligationis, tametsi videatur esse rationis identitas, nam leges odiosæ sunt restringendæ. Et l. 42. ff. de pœnis. *Interpretatione legum pœna mollienda potius, quam exasperanda.* Ratio quoque est: quia tota vis obligandi tam quoad culpam, quam quoad pœnam, dependet à voluntate Legislatoris; si ergo ipse noluit legem extendi ad alium casum quoad pœnam, verisimile est, etiam noluisse extendi quoad culpam & obligationem: siquidem pœna infligitur propter culpam: ideo quamvis in jure æquiparentur consulentes, mandantes, facientes; si tamen excommunicatio lata sit adversus facientes, non extenditur ad consulentes. Irregularitas lata contra rebaptizantes non extenditur ad iterantes Sacramentum Ordinis, vel Confirmationis, quamvis nulla appareat diversitas rationis. Ita Layman tract. 4. c. 18. n. 2. & 9. Sanch. l. 10. de matrim. disp. 4. Salmantic. loc. cit. n. 40.

Interpretatio merè extensiva est, per quam dispositio legis ob paritatem, vel similitudinem rationis extenditur ad personam, vel casum, neque verbis, neque mente Legislatoris comprehensum. Huic nulla est vis & efficacia extra judicium & in foro conscientiæ, quia ad hoc lex non obligat, quod est extra intentionem Legislatoris: sed quod neque verbis neque mente Legislatoris continetur, est extra ejus intentionem: ergo ad id extensio legis non obligat. Extra judicium, inquam, quia in judicio ad decisionem causarum forensium etiam huic extensioni est locus: cum enim nequeant omnes casus legibus comprehendere, prudentia dicitur, ut in casu non expresso procedatur ad normam expressi, per l. 13. ff. de L. L. imò Judices quoque obligari, ut deficiente legum evidentia, jus dicant secundum similia, probabiliter docet Haunold, de Jure & Just. tr. 1. c. 5. contr. 2. n. 284.

Restriictiva interpretatio est, quæ interpretatur aliquem casum particularem propter certas circumstantias sub lege & intentione Legislatoris non contineri, etaque peculiari nomine dicitur epikia. Sitigitur

§. II. Epikia.

Hæc ab Aristotele l. 5. Ethic. & Doctore Angel. ibidem l. 16. describitur, quod sit *emendatio legis, quæ parte deficit propter universalitatem. Sive benigna interpretatio & restrictio legis secundum æquum & bonum, eo sensu, quem in fine præced. §. diximus.*

Datur itaque epikia: quia leges feruntur universaliter cum reflexione, quid in pluribus, non quid in singulis casibus particularibus contingere possit, & soleat. Ideoque nonnunquam opus

est exceptione alicujus casus & personæ particularis, cum æquitas naturalis dicat, legis universalitatem & Legislatoris intentionem ad ejusmodi casum se non extendere; quæ ratione personæ debiles, & magno labore fatigatæ excusantur à lege jejuni. Neque sic præjudicium inferitur potestati legislativæ, cum præsumatur Legislator in simili casu eadem fuisse dicturus, ut colligitur ex l. nulla juris. ff. de leg. ubi habetur: *Nulla juris ratio, aut æquitas benignitas patitur, ut, quæ salubriter pro utilitate hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipsorum commodum producimus ad severitatem.*

Ceterum, ut detur locus epikiæ, non necesse est, ut legis observatio in particulari casu efficiatur iniqua & damnosa bono publico, sicuti si in obfessa civitate esset præceptum, ne portæ aperirentur, liceret tamen illas aperire civibus ab hoste ad civitatem compulsis, quia tunc præcepti observatio esset iniqua & damnosa ipsi civitati, sed sufficit, quod sit valde onerosa, & difficilis observatu: cum enim jugum Christi sit suave, & onus leve, lex quoque debet esse suavis, ut humano modo & sine magna difficultate possit servari. Unde si casus occurrat magnò incommodò vestitus, præsumi potest, quod Legislator illum sub rigore legis noluerit comprehendere. Sic communiter excusatur mulier ab auditione Sacri. si inde honoris, sanitatis, rei familiaris jacturam aut damnum metuat, Suar. l. 6. c. 7. Palau tr. 3. disp. 5. punct. 3. Imò quotiescunque moraliter constat, & prudenter præsumitur, quod Legislator noluerit aliquem casum comprehendere, quantumvis verba legis sint generalia, licitum erit oppositum operari, juxta ea, quæ tradit Suar. cit. n. 6.

Neque excipitur ab epikia lex Divina & naturalis, nisi cum prohibent actus intrinsecè malos, qui per nullam circumstantiam à malitia depurari possunt, ut sunt mendacium, fornicatio; nam ab istarum etiam legum universalitate plures casus singulares possunt deficere. Sic jure naturali prohibetur occisio hominis, quem tamen justè occido, si mihi necem injustè intenderit. Secretum servare, extremè indigenti subvenire, sunt juris naturalis, dantur tamen casus, in quibus istæ leges non obligant. David per epikiam urgente famis necessitate judicavit sibi licitum comedere panes propositionis, aliquin lege divinâ veritos; & Machabæi, licitum esse die Sabbathi hosti resistere.

Excipiuntur tamen leges irritantes, & quæ formas substantiales actibus præscribunt: in his quippe, secundum communiorem DD. sententiam epikia contra verba & formam legis non admittitur, eò quod rigor istarum legum & forma opposita actibus, vel contractibus, concernat bonum publicum, nisi aliter mens Legislatoris colligi possit. Ideo non obstante quacunque necessitate irritum est matrimonium sine parochò & testibus contractum, neque valent testamenta, contractus aliique actus sine præscripta forma celebrati, extra casus specialiter exceptos. ut tradit Layman de leg. c. 19. n. 2. Barb. ad Concil. Trid. Sess. 24. c. 1. Sanch. de matr. l. 3. disp. 17. P. Engel Tit. II. §. 4. n. 78. P. König ibid. §. 12. in fine.